Algemene beschouwing Voorjaarsnota 2026 Progressief Nederland

Voorzitter,

Vandaag bespreken we de Voorjaarsnota 2026: de eerste Voorjaarsnota van dit nieuwe college.

Voor de kijker thuis: met de Voorjaarsnota bepalen we de richting. Bij de begroting later dit jaar worden de keuzes concreter en worden budgetten echt vastgesteld.

Vandaag gaat het dus niet alleen over geld. Het gaat vooral over de vraag wat wij met dat geld mogelijk willen maken. Wat voor gemeente willen wij zijn? En welke keuzes kunnen wij straks goed uitleggen aan onze inwoners?

Voor Progressief Nederland is die vraag helder

Wij willen een gemeente zijn die dichtbij de inwoners blijft. Een gemeente waar je terechtkunt als je hulp nodig hebt. Een gemeente die niet wacht tot inwoners vastlopen, maar die begrijpt dat bestaanszekerheid begint aan de keukentafel.

Bij de huur die betaald moet worden.
Bij de energierekening.
Bij de zorg voor een ouder.
Bij de zoektocht naar een betaalbare woning.

Voorzitter,

Deze Voorjaarsnota is beleidsarm opgesteld. Dat begrijpen wij. Er is een nieuwe gemeenteraad, een nieuw college en het coalitieakkoord moet nog worden vertaald naar de begroting van 2027 en verder.

Maar beleidsarm betekent niet dat deze bespreking zonder betekenis is.

Ook als er weinig nieuw beleid wordt voorgesteld, maken we keuzes. Want wat we laten staan, wat we uitstellen en wat we nu niet financieren, heeft gevolgen voor inwoners.

Daarom kijken wij niet alleen naar de cijfers, maar ook naar de waarden achter die cijfers.

Voor ons begint die waarde bij een stevige basis. Een sterke gemeente heeft een stevige bodem nodig. Een bodem van betaalbaar wonen, hulp dichtbij, goede maatschappelijke

voorzieningen, sterke dorpen en wijken, groene leefruimte en de zekerheid dat inwoners kunnen meedoen.

Als die basis stevig is, kunnen mensen tegen een stootje. Dan worden kleine problemen minder snel grote problemen. Dan is er iemand die ziet dat een jongere dreigt af te haken. Dan is er ondersteuning voordat schulden uit de hand lopen. Dan is er een plek waar ouderen anderen ontmoeten. Dan is er een vereniging waar kinderen leren samenwerken, bewegen en vertrouwen krijgen.

Geld is zichtbaar in een begroting maar waarde voor de inwoners niet.

Daarom zeggen wij: wie verstandig met geld wil omgaan, kijkt niet alleen naar wat iets vandaag kost, maar ook naar de gevolgen voor morgen.

Voorzitter,

In financieel moeilijke tijden is de verleiding groot om te kijken naar posten die op papier klein lijken. Een beetje minder hier. Een korting daar.

Maar één korting staat nooit op zichzelf.

Meerdere kortingen op dezelfde organisatie, dezelfde voorziening of dezelfde groep inwoners kunnen samen grote gevolgen hebben. Dan verdwijnt er niet alleen geld. Dan kan ook kennis verdwijnen. Vertrouwen. Vrijwilligerskracht. Nabijheid.

En juist die dingen bouw je niet zomaar opnieuw op.

Een dorpshuis dat verdwijnt, is niet zomaar een gebouw minder.
Een jongerenwerker die wegvalt, is niet zomaar een formatiepost minder.
Een bibliotheek die minder kan doen, is niet zomaar een activiteit minder.
Een vereniging die onder druk komt te staan, is niet zomaar een subsidie minder.

Het zijn plekken en mensen die onze gemeenschap dragen.

Daarom hebben wij aan het college de volgende vraag:

Is het college bereid om bij de Begroting 2027 inzichtelijk te maken waar sprake is van stapeling van bezuinigingen op dezelfde organisaties, voorzieningen of doelgroepen?

Want alleen dan kan de raad goed beoordelen wat een maatregel op papier oplevert, maar ook wat die in de samenleving kan kosten.

Voorzitter,

Bestaanszekerheid gaat niet alleen over inkomen. Het gaat ook over een dak boven je hoofd. Over een woning die betaalbaar is. Over jongeren die in hun eigen gemeente kunnen blijven wonen. Over ouderen die kunnen doorstromen naar een passende woning, dichtbij hun sociale netwerk.

Daarom is bouwen belangrijk. Maar bouwen is voor ons nooit alleen een kwestie van aantallen. Het gaat ook om sociale huur, middenhuur, goedkopere koop en doorstroming. Het gaat om leefbare wijken, niet alleen om stenen.

Een wijk is meer dan woningen. Een wijk heeft veilige routes nodig. Speelruimte. Schaduw. Ontmoeting. Toegankelijke stoepen. Plekken waar kinderen kunnen spelen en ouderen kunnen wandelen.

De warme dagen van de afgelopen periode hebben opnieuw laten zien hoe belangrijk schaduw, bomen, water en koele plekken zijn.

Een boom in een versteende straat is geen luxe.
Een veilige fietsroute naar school is geen luxe.
Een toegankelijk plein waar jong en oud elkaar ontmoeten is geen luxe.

Dat is de dagelijkse leefomgeving van onze inwoners.

Ook sport en cultuur horen bij die stevige basis. Omdat sportverenigingen en culturele activiteiten mensen verbinden. Een vereniging is vaak meer dan een lidmaatschap. Het is een plek waar mensen elkaar kennen, waar vrijwilligers verantwoordelijkheid nemen en waar inwoners zich thuis voelen.

Die kracht moeten we niet vanzelfsprekend vinden. Die kracht moeten we koesteren.

Voorzitter,

Deze tijd vraagt ook om een gemeente die luistert. Participatie is geen vinkje aan het einde van een proces. Het is een manier van besturen.

Inwoners willen niet alleen horen wat er besloten is. Zij willen eerder betrokken worden. Bij plannen voor hun straat, hun wijk, hun dorp en hun voorzieningen.

Een sterke lokale democratie begint met de overtuiging dat inwoners niet lastig zijn, maar onmisbaar.

Voorzitter,

De Voorjaarsnota is geen eindpunt. Het is een tussenmoment. De echte keuzes volgen later dit jaar bij de begroting. Dan liggen nieuwe inzichten, financiële ontwikkelingen en verdere uitwerkingen op tafel.

Maar vandaag kunnen wij wel richting geven.

Voor ons is die richting helder:

Niet alleen kijken waar we op kunnen besparen, maar vooral naar wat we willen behouden, versterken en voorkomen.

Niet pas investeren wanneer problemen groot zijn, maar investeren in de basis die voorkomt dat mensen vastlopen.

Niet alleen sturen op een sluitende begroting, maar ook op een sterke gemeenschap.

Tot slot, voorzitter.

Het college heeft de raad gevraagd om mede richting te geven aan de begroting 2027 en verder. Aan die oproep geven wij gehoor. Daarom zijn wij mede-indiener van de richtinggevende motie.

Met die motie leggen we vandaag niet alles vast. We lopen niet vooruit op de begrotingsbehandeling in november. Maar we vragen het college wel om het coalitieakkoord uit te werken in de begroting en daarbij de voorstellen uit bijlage 3 zorgvuldig te wegen.

Onze boodschap is helder: laat de begroting niet alleen een financieel document zijn, maar ook een vertaling van de gemeente die we samen willen zijn.

Dichtbij inwoners.
Eerlijk in keuzes.
Groen in de toekomst.
En sterk in de basis.

Dank u wel.